

Motion till riksdagen 2013/14:T8

**av Bengt Berg m.fl. (V)
med anledning av skr. 2013/14:201**

Riksrevisionens rapport om tågförseningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nödvändigt banunderhåll och kontroll av statusen på detsamma sker i Trafikverkets egen regi.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är nödvändigt att Trafikverket skyndsamt bygger upp den kompetens som krävs för att hålla anläggningen i gott skick.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en ansvarsfördelning bör göras med innebörden att Infranord görs till en renodlad underhållsorganisation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är nödvändigt med en långsiktig förstärkning av anslaget gällande banunderhåll.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att järnvägen bör återregleras och att samhället bör ta ett helhetsansvar för järnvägssystemet.

Motivering

Riksrevisionen har granskat om regeringen gett myndigheter och aktörerna på järnvägsmarknaden förutsättningar för järnvägens punktlighet. Riksrevisionen har i sin rapport pekat på en rad alarmerande brister i regeringens politik för järnvägen. Regeringen redovisar i den aktuella skrivelsen vilka åtgärder man har vidtagit med anledning av detta. Det handlar i stort sett om att man tillsatt två utredningar: om järnvägens organisation och om en modern reglering av person- och godstransporter på järnväg. Enligt Vänsterpartiet är sjuöversättandet av två övergripande utredningar inte på långa vägar tillräckliga eller konkreta åtgärder för att komma till rätta med de allvarliga och akuta problem som går att konstatera gällande tågförseningarna.

Fel! Okänt namn på dokumenttypen: FEEL_GLES4

Bristerna på åtgärder i underhållet av våra järnvägar har uppmärksammats bl.a. genom ett antal allvarliga urspårningar under senare tid. Anställda inom järnvägen har vittnat om att man upplever hur ett allt sämre underhåll utvecklats i vårt järnvägssystem. I dag är järnvägen avreglerad och underhållet och kontrollen av densamma görs av privata entreprenörer genom egenkontroll. Myndigheterna har därmed bristande kontroll av vår gemensamma infrastruktur. Det bristfälliga underhållet riskerar att allvarligt försämma säkerheten för både resenärer och fraktgods och att även i fortsättningen ge stora störningar i trafiken för pendlare och godstrafik. När behovet av hållbara transporter på järnväg av klimatskäl är som störst riskerar förtroendet och kapaciteten att raseras. Detta är i sig allvarligt. För att upprätta en fungerande tågtrafik för resenärer och gods krävs ett sammanhållet system där nödvändigt banunderhåll och kontroll av statusen på densamma sker i Trafikverkets egen regi. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Därmed är det nödvändigt att Trafikverket skyndsamt bygger upp den kompetens som krävs för att hålla anläggningen i gott skick. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill vidare peka på det faktum att en stor andel av Trafikverkets upphandlingar numera sker genom s.k. totalentreprenader i stället för genom utförandeentreprenader. Riksrevisionen har i sin tidigare rapport *Trafikverkets upphandling av vägar och järnvägar – leder den till hög produktivitet?* (RiR 2012:14) pekat på riskerna att detta medför att kvaliteten blir lidande, t.ex. för att beställaren inte lyckats specificera kvaliteten på ett entydigt och rättssäkert sätt och att det finns stora risker för ineffektivitet, eftersom kvaliteten kan befaras bli sämre och livscykelkostnaderna högre till följd av den ökade variantrikedom som totalentreprenader medger. Totalentreprenaden innebär också att Trafikverket förlorar helhetssynen och kompetensen vad gäller järnvägssystemets beskaffenhet och därmed angående vilka underhållsåtgärder som måste sättas in. De förebyggande underhållsåtgärderna behöver förstärkas. Vänsterpartiet har tidigare motionerat om tillkännagivanden baserade på Riksrevisionens rekommendationer i fråga om Trafikverkets upphandling, vilket också fick majoritet i riksdagen. Vänsterpartiet förutsätter därmed att regeringen inom en snar framtid informerar riksdagen om uppnådd effektivitet.

Vi menar att åtgärder redan nu måste vidtas för ett underhåll som klarar både nödvändig kapacitet och förbättrad säkerhet. En förutsättning för detta är, som nämnts ovan, att Trafikverket till en början får kontroll över statusen på anläggningarna.

Det finns mycket som talar för att Trafikverket inte längre ska upphandla reinvesteringar och nyinvesteringar på lägsta pris utan i stället säkerställa att beställd funktion fås till lägsta pris. En ansvarsfördelning bör därför göras med innebörden att Infranord görs till en renodlad underhållsorganisation. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet menar att för att komma till rätta med problemen krävs både åtgärder för att säkra att skattepengar för ändamålet används långsiktigt och effektivt med hög kvalitet, men det krävs också ökat anslag för banunderhåll. Därför är det nödvändigt att tillförsäkra en långsiktig förstärkning av anslaget

gällande banunderhåll. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet befarar att en effekt av avregleringen av järnvägen är att priserna är så pressade att kvaliteten blir lidande. Tågförsejningarna är en tydlig konsekvens av detta. Vänsterpartiet menar därför att SJ måste få tydliga mål som prioriterar samhällsnyttan. Avregleringar och privatiseringar inom järnvägen måste ersättas med ett gemensamt och sammanhållet järnvägssystem som sätter resenären och godstransporterna i centrum. Järnvägen bör därför återregleras och samhället ta ett helhetsansvar för järnvägssystemet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 9 april 2014

Bengt Berg (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)

Jens Holm (V)

Hans Linde (V)